

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе среза бањског Тодора Стошића, начелника исте класе среза таковског, — по молби;

за начелника друге класе среза хомољског Марка Ђурашковића, секретара треће класе начелства округа чачанског;

за начелника треће класе среза драгачевског Саву Јел. Јовановића, начелника исте класе среза хомољског, — по молби;

за секретара друге класе начелства округа рудничког Светислава Мишића, начелника исте класе среза јабланичког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јабланичког Стевана Каначког, начелника исте класе среза драгачевског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза таковског Чедомира Р. Урошевића, среског писара прве класе у пензији, и

за секретара треће класе начелства округа чачанског Милана Доронтића, секретара исте класе начелства округа рудничког, — по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета, од 16. августа тек. год. Бр. 5200, које гласи:

Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправке и доправке опште државне болнице у Београду, по ревидисаном и одобреном предрачуноу грађевинског одсека Управе града Београда, и одобреној лиценцији, може утрошити 4.880 динара и овај издатак ставити на терет партије бр. 168|I Санит. буџета ове

1906 год., предвиђене за оправке и доправке болница и болничких зграда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. августа 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење државног Савета, од 16. августа тек. год. Бр. 2501 које гласи:

Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправку зграда за смештај крагујевачке болнице по ревидисаном и одобреном рачуну начелства округа крагујевачког ГБр. 610. тек. год., по државној лиценцији, може утрошити 1200 динара и овај издатак ставити на терет партије бр. 168|I Санит. буџета ове 1906. год., предвиђене за оправке и доправке болница и болничких зграда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. августа 1906. г. у Београду.

РАСПИС

Свима полицијским властима.

Према чешћим представкама Министарства Народне Привреде, па и жалбама као о разних еснафа, тако и појединаца, видео сам да поједине полицијске власти пренебрегују правилно вршење својих дужности по уредби о еснафима од 14. августа 1847. ВБр. 1269. СБр. 529. (Збор IV. стр. 41.) и њеним додацима: од 29. јануара 1849. КВБр. 117. СБр. 778. (Збор V. стр. 2.) и од 30. априла 1853. године ВБр. 173 (Збор VII. стр. 42). Неке од њих мисле: да та уредба у многим које чему не важи; а друге се опет бране: да те уредбе у својим канцеларијама немају. Први греше, јер та уредба са својим додацима и сада је у потпуној важности, изузимајући само извесних прописа о еснафским кривицама и казнама који су укинута §. 373. б. казн. законика. Други пак не могу се правдати немањем при руци те уредбе, по-

што су полицијски чиновници дужни да позвају све законе и уредбе, по којима им је шта у дужност стављено, а ако те уредбе одиста нема засебно оштампане (због чега се у истини приличне тешкоће опажају), ипак се она налази у поменутих зборницима као и у зборнику уредаба и закона по струци Мин. Нар. Привреде од 1894. год., које и свако полицијско надлештво мора да има. Међутим ја сам ипак сада замолио господина Министра Народне Привреде да је у засебним књижицама оштампа, како би је могли лако прибавити сви они којима је она од потребе.

По устројству Министарства Народне Привреде (чл. 2 т. а.) старање о извршењу еснафске уредбе, прешло је на то Министарство, као врховну надзорну власт, изузимајући оснивање удружења механџија и кафеџија по §. 122. т. 7. исте уредбе, која је одредба у вези са §. 18. доцније уредбе о кафанама. Али, према §. 4. и 99. еснафске уредбе, над свима еснафима и нееснафским радњама непосредна је надзорна власт — месна полицијска власт.

Према томе, дужност је полицијске власти да се стара о потпуном вршењу поменуте уредбе и свију наредба и упутстава које јој је о томе издао или у будуће изда Министарство Народне Привреде.

Ја, пак, позван §. 7. устројства цен. држ. управе, да се старам о извршењу закона и уредаба по којима су одређене дужности полицијске власти, и да водим надзор и контролу над потчињеним ми надлештвима и чиновницима, — наређујем свима полицијским властима:

1.) Да се стално старају о потпуном вршењу еснафске уредбе, како у погледу дужности које оне имају по тој уредби, тако и у погледу дужности које имају по њој: еснафи, мајстори, трговци, каџе и ученици. Ако би им у коме случају у том погледу било што нејасно, онда се оне за упутство треба да обраћају Господину Министру Народне Привреде.

2.) Да најенергичније сузбијају свако бесправно вођење ма каквог заната и трговине, које еснафска уредба обухвата; да свакоме таквом лицу по § 373. а. казненог зак. одмах решењем дућан затворе и радњу забране; па ако ко и мимо те забране ипак продужи рад, да га казне и опет му радњу затворе, и да оваквој својој одлуци прибаве потпуну важност, и ни у ком случају не дозволе, да се такве пресуде изиграју тиме, што би неко други опет продужио радњу за коју претходно није прибавио надлежно одобрење, а оно је за њу потребно.

3.) Да све тужбе и представке еснафа брзо извиђају и расправљају, а најдаље у року за 15 дана, од дана предате тужбе или преставке, и да се о овакој одлуци по томе и дотични еснаф извештава. Осуђеном мора се одлука саопштити истога дана кад је донесена, или најдаље за два дана, а извршити одмах чим извршеном постане.

4.) Полицијска власт мора и по званичној дужности да води контролу над свима јавним радњама, да ли су оне саображене законима, те према томе, она је дужна и без тужбе и представке еснафа да сваки случај бесправне радње узима у надлежни поступак — трећи став § 4. полиц. уредбе и § 383 а. каз. зак.

5.) Исто тако треба брзо извиђати и тужбе мајстора и трговаца противу њихових калфи и ученика, за кривице које би биле кажњиве по казн. закону; или тужбу калфи и ученика противу њихових мајстора и трговаца.

6.) О упућивању лица која желе да се произведу за мајсторе, да се у свему придржавају расписа г. Министра народне привреде од 12. јуна 1892. г. ПБр. 2703 и од 3. септембра 1893. год. ПБр. 4097. (Полиц. Зборник стр. 678 и 681.) те да се мајсторска права не задобијају на бесправан начин (да се не издају лицима из других места и да се таква лица у опште и не упућују еснафу, кад она у том месту не живе нити мисле да се ту настане и радњу упражњавају); да се при упућивању молитеља за мајсторски испит, као и при потврђивању еснафског писма, поступи по одредбама §§ 55., 56 и 60. еснафске уредбе, а и еснафи при произвођењу калфи за мајсторе да се придржавају §§ 54., 55., 56., 57., 58., 59., 67 и 68 исте уредбе.

Упућивање еснафу кандидата из другог места, може према распису г. Министра народне привреде од 9. фебруара 1898. г. ПБр. 839. бити само у оном случају, ако у ономе месту, у коме кандидат стално живи, нема еснафа од његовог заната, о чему је полицијска власт увек дужна да се претходно увери.

7.) Нарочиту пажњу треба полицијске власти да обрете на вршење расписа г. Министра народне привреде од 30. марта 1894. г. ПБр. 1253., у коме су изложене њене дужности, и као најважније тачке, које еснафи и еснафски одбори истичу у својим жалбама, а на које полицијске власти или веома мало или нимало не обраћају пажњу. (Овај распис оштампан је у полиц. зборнику на стр. 684., 685., 686 и 687.); као и на распис Министра уну-

трашњих дела од 15. фебруара 1903 г. ПБр. 4218. (полицијски зборник стр. 689., 690 и 691.).

8. Страни поданици оних држава са којима постоје закључени трговински уговори или конвенције имају, где је то уговорено, једнака права на вођење радња као и наши поданици, те су и они дужни да се приликом отварања радња саображавају нашим законима па и еснафској уредби (§ 125., 126., први став § 129., 130., 131. 132 и 135.) али, према распису г. Министра народне привреде од 16. фебруара 1899 год., Пбр. 1028., они немају право гласа на еснафским скупштинама нити имају права да буду бирани за часнике еснафске.

9. По § 95. еснафске уредбе, оснивање еснафа одобрава г. Министар народне привреде од 21. децембра 1882 год., као дана када је ступио у живот закон о устројству поменутог министарства, а раније та је одобрења издавао Министар унутрашњих дела, зато ће се полицијске власти уверавати и о томе, да ли су поједини еснафи задобили надлежно одобрење о своме оснивању; и

10. По § 121. исте уредбе, месне полицијске власти дају одобрења за упражњавање оних заната и радњи у опште, за које не постоје еснафи или нису означене у § 92. еснаф. уредбе. При издавању одобрења за овакве нееснафске радње треба нарочито испитати и утврдити: је ли дотично лице способно за ону радњу коју жели упражњавати, па ако нема способности за то, нарочито с обзиром на јавну безбедност, одбити га решењем, противу кога може употребити правна средства, ако истим не би било задовољно. Међутим, ваља пазити, да таква лица поред нееснафске радње не упражњавају и коју еснафску радњу за коју не би имала надлежна одобрења.

Како сам, пак, запазио, да многе полицијске власти не воде списак од оних лица, која нееснафске занате раде и којима су оне одобрења издале, то наређујем: да одмах саставе тај списак, у коме ће се, као сталном списку, продужити уписивање, и да се он у будуће тачно води.

На наређења ове 10-те тачке нарочиту пажњу скрећем Управи града Београда, начелствима за окружне вароши и оним среским властима у чијем се домаћају налазе веће варошице.

Очекујем од свих полицијских органа, а нарочито старешина надлежстава, да и ове дужности марљиво проуче и тачно врше, и да у будуће својим неправилним или небрижљивим радом не изазивају излишне представке и жалбе, јер их у будуће нећу више опомињати, већ у сваком доказаном случају њихове небрижљивости поступити по § 39., 40. и 43. т. 5. и 6. закона о чиновницима грађанскога реда.

ПБр. 17.751.

16. августа 1906. год.

у Београду.

Министар
унутрашњих дела,

Стој. М. Протић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јулу 1906. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јула извршено је у Србији:

1. Убиства	38
2. Детоубиства	5
3. Нехотичних убиства	4
4. Покушаја убиства	54
5. Разбојништва	7
6. Силовања	1
7. Тешких телесних повреда	18
8. Паљевина	35
9. Опасних крађа	137
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	32

Од изложених дела пронађено је:

Убиства	34	или	90 %
Детоубиства	4	»	80 %
Нехотичних убиства	4	»	100 %
Покушаја убиства	47	»	87 %
Разбојништва	4	»	57 %
Силовања	1	»	100 %
Тешких телесних повреда	18	»	100 %
Паљевина	5	»	14 %
Опасних крађа	49	»	36 %
Злонамерних поништаја туђих ствари	4	или	125 %

Највећи број убиства извршен је помоћу *ватреног оружја* (24), затим помоћу *оштрог* (7), помоћу *тупог* (5), и *задавањем* (2).

Узроци са којих су ова убиства извршена леже: у *освети* за 15 случајева, у *међусобној свађи* за 10, у *домаћој распри* за 5, у *користољубљу* за 3, и у *афекту* за 1 случај. За остала пет случаја узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу јабланичком 5 (2 непронађена; освета), у срезу посаво-тамнавском 2 (домаћа распра), у срезу хомољском 2 (1 непронађен; освета), у срезу прокупачком 2 (свађа; непознат узрок), у срезу косаничком 2 (освета), у срезу драгачевском 2 (свађа), и по 1 у срезовима: врачарском (непознат узрок), космајском (свађа), колубарском округа београдског (свађа); тамнавском (освета), ваљевском (афекат), власотиначком (свађа), неготинском (домаћа распра), брзопаланачком (непознат узрок), трстеничком (освета), расинском (освета), беличком (свађа), левачком (свађа), алексиначком (свађа), јадранском (домаћа распра), мачванском (освета), пожаревачком (свађа), подунавском (непознат узрок), зајечарском (користољубље), бољевачком (освета), ужичком (користољубље), арињском (освета), студеничком (непронађено; непознат узрок), и у вароши: Нишу (домаћа распра).

Сем овога у току месеца јула пронађен је кривац по делу извршеног убијства над Младеном Штерићем, које је извршено 27. фебруара тек. год. у срезу моравском окр. пожаревачком.

Детоубиства су извршена у срезовима: лесковачком, параћинском (непро-

увађено), деспотовачком, таковском и подунавском.

Нехотична убиства извршена су у срезovima: јабланичком, жупском, пожаревачком и прокупачком.

Покушаја убистава било је: у срезу прокупачком 6, у Београду 5 (1 непронађен), у срезу гужанском 4 (3 непронађена), у срезу јабланичком 3 (1 непронађен), у срезу драгачевском 3, у срезу масуричком 2, у срезу мачванском 2, у срезу пожаревачком 2, у срезу орашком 2, у срезу бољевачком 2 и по 1 у срезovima: грочанском, лесковачком, пољаничком, јасеничком округа крагујевачког, неготинском, кључком, поречком, расинском (непронађен), трстеничком, деспотовачком, ресавском, сврљишком, јадранском, рађевском, моравском окр. пожаревачког, таковском, добричком, рачанском, црногорском, ужичком, студеничком и у варошима: Куприји (непронађен) и Шапцу.

Највећи број ових дела извршен је у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу зајечарском 2 (оба непронађена), и по 1 у срезovima: неготинском, поречком (непронађен), голубачком, бољевачком и у вароши Нишу.

Силовање је извршено у срезу деспотовачком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу зајечарском 3, у срезу кључком 2, у Ваљеву 2, у срезу млавском 2, и по 1 у срезovima: ражањском, беличком, темнишком, јадранском, рађевском, добричком, прокупачком, ариљском и драгачевском.

Паљевине су извршене: у срезу млавском 4, у срезу бољевачком 3, у срезу левачком 2, у срезу брзопаланачком 2, у срезу зајечарском 2 (1 пронађена), у срезу прокупачком 2 (обе пронађене) и по 1 у срезovima: космајском, врачарском, пчињском, масуричком, оба јасеничка, кључком, поречком, ражањском, копаоничком (пронађена), трстеничком, беличком (пронађена), нишавском, јадранском, азбуковачком, подунавском, добричком, ужичком, црногорском и трнавском.

Вредност ових паљевина износи око 13.000 динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду 17 (4 пронађене), у Нишу 6 (2 пронађене), у Крагујевцу 4 (1 пронађена), у срезу параћинском 4 (3 пронађене), у срезу млавском 4 (1 пронађена), у срезу пожешком 4 (3 пронађене), у срезу поречком 3, у срезу ражањском 3 (2 пронађене), у срезу лужничком 3 (1 пронађена), у срезу јадранском 3 (1 пронађена), у срезу пожаревачком 3 (1 пронађена), у срезу заглавском 3, у срезу добричком 3, у срезу драгачевском 3 (2 пронађене), у срезу моравичком 3 (1 пронађена), у срезу грочанском 2, у срезу пчињском 2, у срезу пољаничком 2, у срезу неготинском 2 (1 пронађена), у срезу крајинском 2, у срезу брзопаланачком 2, у срезу трстеничком 2 (1 пронађена), у срезу беличком 2 (обе пронађене), у срезу левачком 2 (1 пронађена), у срезу алексиначком 2 (обе пронађене), у Шапцу 2 (1 пронађена), у срезу мачванском 2 (обе пронађене), у срезу азбуковачком 2, у срезу рађевском 2 (1 пронађена), у срезу моравском окр. пожаревачког 2 (1 пронађена), у срезу звишком 2, у срезу голубачком 2, у срезу подунавском 2 (1 пронађена), у срезу орашком 2 (1 пронађена), у Смедереву 2 (обе пронађене), у срезу бољевачком 2, у срезу косаничком 2, у срезу прокупачком 2 (1 пронађена), у срезу ужичком 2 (1 пронађена), у срезу трнавском 2 (1 пронађена), и по 1 у срезovima: колубарском окр. београдског, подгорском, посавском окр. ваљевског, лесковачком, јабланичком (пронађена), гужанском, лепеничком (пронађена), кључком (пронађена), расинском, темнишком, деспотовачком (пронађена), белопаланачком (пронађена), сврљишком (пронађена), посавотамнавском, јасеничком окр. смедеревског, зајечарском, црногорском, рачанском, студеничком (пронађена), жичком (пронађена) и у вароши Прокупљу.

Вредност свих ових крађа износи око 15.000 динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу добричком 8, у срезу брзопаланачком 3 (1 пронађен), у срезу трстеничком 3, у срезу пчињском 2, у срезу крагујевачком 2, у срезу ражањском 2, у срезу параћинском 2, и по 1 у срезovima: колубарском окр. београд-

ског, тамнавском, расинском, копаоничком, жупском, јадранском (пронађена), ресавском, подунавском, прокупачком (пронађен), и у вароши Београду (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око 3.000 динара.

Поред изложених дела у току месеца јула извршено је у Србији још и 19 самоубистава и то по 1 у срезovima: колубарском окр. београдског, врачарском, посавском окр. београдског, гужанском, неготинском, темнишком, азбуковачком, посаво-тамнавском, млавском, рамском, хомољском, таковском, прокупачком, рачанском, ариљском, златиборском, драгачевском и у варошима: Београду и Ваљеву.

Ова су самоубиства извршена: *вешањем* 16 и *ватреним оружјем* 3, а узроци њиховом извршењу леже: у *дугој болести* за 8 случајева, у *душевном растројству* за 2, у *жалости* за 2, у *страху од казне* за 1 и у *љубави* за 1. За осталих 5 случаја узроци су непознати.

Покушаји самоубистава извршени су: у срезу колубарском окр. ваљевског (вешањем; страх од казне), у срезу неготинском (клањем; душевно растројство), у Крагујевцу (клањем; домаћа распра), и у Зајечару (ватреним оружјем; афекат).

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	ОКРУЗИ											
		Убиства	Делуобиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	3	—	—	1	—	—	—	2	3	1	3	—
2	« ваљевски	2	—	—	—	—	—	2	—	2	1	1	1
3	« врањски	6	1	1	7	—	—	—	2	6	2	—	—
4	« крагујевачки	—	—	—	5	—	—	—	1	6	2	1	1
5	« крајински	2	—	—	3	2	—	2	4	10	3	1	1
6	« крушевачки	2	—	1	2	—	—	1	3	6	8	—	—
7	« моравски	2	2	—	3	—	1	2	3	10	3	1	—
8	« нишки	2	—	—	1	1	—	—	—	9	—	—	—
9	« пиротски	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—
10	« подрински	4	—	—	5	—	—	2	2	12	1	2	—
11	« пожаревачки	3	—	1	3	1	—	2	4	13	—	3	—
12	« руднички	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—
13	« смедеревски	1	1	—	2	—	—	—	2	7	1	—	—
14	« тимочки	2	—	—	2	3	—	3	5	6	—	—	—
15	« топлички	4	—	1	7	—	—	2	3	8	9	1	1
16	« ужички	2	—	—	3	—	—	1	2	8	—	3	—
17	« чачански	3	—	—	4	—	—	1	1	10	—	1	—
18	Управа града Београда	—	—	—	5	—	—	—	—	17	1	1	—
Свега:		38	5	4	54	7	1	18	35	137	32	19	4

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског одељења Министарства Унутрашњих Дела, 30. августа 1906. год. АБр. 874. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРАВНИЧКЕ РЕФЛЕКСИЈЕ

(НАСТАВАК)

Разлог пак Касационог Суда у овим примедбама као да је горња пресуда овога суда Бр. 6182 без вредности и за то, што се поротници у овој конкретном случају нису задржали само на констатацији карактерних знакова дела разбојништва, за које су дело оптужени стављени под суд и од стране државног тужиоца оптужени у списку доказа, као и при оцени питања о кривци оптужених за престављено дело разбојништва, не може опстати по мишљењу овога суда по томе: што поротнике не везује судска квалификација дела, донета приликом решавања о стављању оптуженога под суд, те се према томе поротници те судске квалификације при решавању питања о кривци оптуженика не морају ни придржавати; што судска квалификација дела, престављеног пред поротним судом може да буде и погрешна; што у закону о пороти нема одредбе, по којој је поротни суд дужан да изнесе изрично разлоге за што сматра и налази да не стоји оно дело, за које је оптужени стављен под суд, већ налази да постоји неко друго дело; и што и саме државне судије, односно председавајући судија, кад и сам налази да изнето дело пред поротни суд није по закону казнимо на пр. као разбојништво, не може да руководи поротнике да констатују карактерне знаке за појам дела разбојништва, па и ако је, рецимо, и сам раније дело оквалификовао као разбојништво, што је овде баш и случај.

Па са свега изложенога и што се овим примедбама Касационог Суда ништи и материјална страна закључка поротног суда, што је противно изричном наређењу чл. 36. зак. о пороти, и што поротни суд у границама закона о пороти суди по савести и личном уверењу, прибављеном из доказа, на главном претресу извиђених, и из познавања ствари, суд на основу чл. 38, 39 и 43. зак. о пороти и § 279. крив. суд. пост. враћа акта овога предмета Касациономе Суду, с молбом да се исти у општој седници размотри.⁴

Општа седница Касационог Суда од 20. маја 1906. год. под Бр. 5434. оснажила је означене примедбе, а одбацила ове противразлоге првостепеног суда.

Услед оваке одлуке Опште седнице, поротни суд на доцнијем претресу усвојио је дословце све побуде одељења Касационог суда и прогласио све оптужене за криве. По овој државне судије, према већ показаној погрешној квалификацији одељења, у примедбама, узели да овде стоји једно казнимо дело — разбојништво — из §. 237. а) казн. зак., па су оптуженици сада осуђени пресудом поротног суда од 1. јуна 1906. год. Бр. 10619 и то: опт. Лазар са петнајест година, опт. Странин са дванајест и опт. Трајило и Јанко са по десет година робије (ова двојица као малољетни).

Ову пресуду оснажио је и Касациони Суд, решењем свога Одељења од 10. VI тек. год. Бр. 6412.

Ми смо овде нарочито изнели у свој потпуности и обе примедбе Касационог суда и првостепену поротну пресуду (њу смо овде донели у изводу, али ипак разлози њени донети су у свој целини) као и противразлоге, да би разумљивија била наша критика, којој сада приступамо, и то:

а) *Првостепена поротна пресуда Бр. 2063.*

У разлозима ове поротне пресуде доста су добро истакнути карактерни знаци и једне и друге противзаконе радње, које је обе радње државни суд, приликом стављања оптужених под суд, погрешно схватио као једну правну целину, као једно казнимо дело крађе, која се уподобљава разбојништву. Тако је ваљда држао суд, али је погрешно, што том приликом није у свом решењу тако и казао. већ је узео да је овај деликат — крађа стоке, квалификована доцнијим убиством покраденога, која се у извесним приликама по казниности уравнива разбојништву — баш разбојништво, јер то никако не стоји.

Даље, при самом руковођењу поротника, приликом гласања, председавајући је учинио погрешку (ову погрешку он и сам у противразлозима признаје) у томе, што је пуштајући поротнике да утврде карактерне знаке обеју противзаконих радњи, које укупно могу чинити онај један сложени деликт, за који су оптуженици и предани поротноме суду, допустио поротницима и детаљну квалификацију утврђених противзаконих радњи, па их пустио и да гласају: да су оптуженици за дело опасне крађе криви. Изгледа да су на овај начин сами поротници већ били одвојили ове две противзаконе радње и свакој дали засебну квалификацију, а то не спада у делокруг њиховога рада.

Ова погрешка пресуде могла је, на основу чл. 27. зак. о пороти изазвати примедбе ревизионог суда и ту су оне на своме месту.

У свему осталом поротна је пресуда, по нашем нахођењу добра. Тако, председавајући пошто је увидео, да је напад на лице учињен у цели одбране живота, а не зарад одржања покрађе, да дакле овде нема законских погодаба за казнимо дело квалификоване крађе из § 238. казн. зак., труди се да поротницима тако постави питања, како ће овај факт и од њихове стране бити утврђен. Према овако утврђеним факти стању од стране поротника, државне судије тачно су у пресуди извеле да овде стоје два казнима дела: крађа и убиство.¹⁾

Ну ипак су државне судије овде учиниле једну грешку у следећем:

Оптуженици су били стављени под поротни суд за дело из § 240. казн. зак.

¹⁾ Напомињемо да код нашега закона „о пороти“ ни у колико није утврђено ни како ће се ни у чему „поротницима“ стављати питање, нити парничне стране у крив. процесу у постављању ових питања имају ма каквог учешћа. Све ово зависи од председавајућега, који је у конкретном случају морао на ово обратити особиту пажњу.

и тачно је да им се од стране поротног суда имало да суди за оне противзаконе радње, које су описане у решењу и стављању под суд и погрешно схваћен као једно дело из § 240 казн. зак. Сада када су поротници утврдили фактичко стање оптужења и судије државне према томе нашла да оптужене противзаконе радње чине два самостална кривична дела, чиме се у основу мења оно, што је приликом стављања под суд нађено, све то може да буде, само су у овој случају државне судије требале изрично сада да кажу како они сада мењају квалификацију казнимога дела и да даду правичне разлоге зашто то чине, ово и сама логика ствари изискује, а то је у осталом потребно и према пропису § 209 кр. суд. поступка.

б.) *Примедбе II. одељења Касац. суда од 15. II. 906. год. Бр. 1645.*

Као што је напред поменуто добре су ове примедбе, у колико се оне односе на поступак поротника, којим су се упустили у детаљну квалификацију казнивих дела, и то је све, што је у овим примедбама добро.

Ну други део ових примедба погрешан је и неправилан у двојаком смислу, и то:

Касациони суд, као ревизиони и по теорији и по закону²⁾ није суд факта него права, ревизија правилне и једнообразне примене материјалних и формалних закона. Он нема права ни код суђења редовних државних судова утицати на констатовање истрагом прибављених факата; то је искључиво право судећег суда, па у толико пре мора то право искључиво припадати и поротноме суду, као сувереноме суду савести, што је у осталом очевидно и јасно и према одредбама прописа чл. 27. и 30. нашег зак. о пороти.

Кад овако ствар стоји, с правом се може тврдити да је погрешило II-го одељење Касац. Суда, што је у овим примедбама, тврдећи да је квалификација деликатна погрешка, упустило се у ново груписање и констатовање факата и на основу таквог свога констатовања у примедбама сасвим погрешно утврдило: „да овде стоји баш разбојништво.“

Не мању погрешку учинило је одељење и у томе, што је учинило констатовање факата и противно констатовању независних и за то законом позваних поротника и противно самој садржају дотичних акта.

(свршиће се)

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ
по старом српском законодавству

(НАСТАВАК)

У оно време брада се држала као велики знак части и поштовања и повреда браде сматрала се као највећа увреда, која се може нанети човеку. У опште

²⁾ Види § 6. зак. о устр. Касац. суда од 20. II. 1865. год.

међу православнима онога времена и на целом Истоку код мусломана повреда браде држи се за највећу увреду.

Члан 131. »На војсци свађе да не буде. Ако ли се сваде двојица, нека се бију. Ако ли који потрче и помогну при том двобоју (порвици порвници), да им се руке одсеку.«

Двобој је у средњем веку био јако раширен у целој Европи. Душан га је у војсци установио с тога да не би свађа двојице људи из два разна краја повукла за собом и велики део војске те да се међу собом побију. С тога и забрањује се да ма ко помогне коме у двобоју, а који би ту забрану прекорачио, да му се одсеку обе руке. Ова је казна по познијем препису атонске групе, иначе је првобитна казна била да се бију они који би помагали.

Напоменуто напред да је у Душановом Законику ова казна сакаћења комбинована с другим казнама, које сакате. Навешћемо и те случајеве.

Рука се одсецала и оване, који би продао хришћанина и неверника, али се уз то још и језик уреже (чл. 21). Обе руке одсецане су властелину ако властелинку отме силом, уз то се још и нос одсецао. Истом казном кажњаван је и себар ако узме силом своју другу (чл. 53). Такође одсецане су руке и нос властелинцу ако учини блуд са својим човеком, а тако исто и том њеном човеку (чл. 54). Човек свде значи њен слуга, или човека на њеном имању, себра). Одсецање обе руке и језика прописује Душанов Законик и за судске извршитеље (чл. 162). Та законска наредба гласи:

»Без судијине или моје царске наредбе пристави (судски извршитељи) никуда да не иду, а куда би их год послале судије, да им напишу наредбу. Пристав не сме узети ништа друго осим онога што пише наредба, а судије ће чуваги једнак пренис од наредба, што су их предали приставима послатим да народу послове врше. Ако ли ко изнесе на приставе да су учинили што у судској наредби не пише, или да су судску наредбу предругојачили, пристави су дужни правдати се пред судом, и ако суд нађе да су извршили оно, што пише судијина наредба, како је код суда сачувана, пустиће се као прави; ако ли би суд нашао да су наредбу судску предругојачили, одсећи ће им се руке и одрезаће им се језик.«

Осим поменутих случајева, где је казна одсецању руку комбинована с другим казнама сакаћења, имамо и случај, где је ова казна комбинована с вађењем ока. Тако члан 166 Душанова Законика наређује: »Ако пијаница откуда греде и нападне на кога (зађе кога), или посече или окрвави а не до смрти, таквому пијаници да се око извади (изме) и рука отсече.«

2. Одсецање или парање носа. — И ова казна врло је позната још од старих времена и примењивана је врло често у случајевима кад злочинца нису хтели одсудити на смрт, али су хтели да му оставе трајан и осетљив траг, који ће га пра-

тити кроз цео живот. Такав злочинац ва-зда је носио на себи обележје за свој злочин и тиме је био мање више безопасан у друштву онога времена. Ова врста казне у највише случајева примењивана је на браколомнике (у Египту и Риму), на допове (у Германији) у ратном времену на побеђеним непријатељима (Јулије Цезар у Галији и Татари у Пољској у XIII столећу) и на војним бегунцима (у Немачкој у XVII и XVIII. столећу). Код нас у средњем веку по Душановом Закону одсецање је нос властелину, који би силом узео властеоску жену или властеоску девојку на удају. Исто тако нос је одсецање и себру, ако своју другу силом узме (чл. 53). За тим таквом казном кажњавана је и госпођа, која би блуд учинила са својим човеком (потчињеним слугом робом или меропхом), уз то, као што је поменуто на свом месту, одсецање су јој обе руке (чл. 54.) И најпосле ова је казна примењивана на меропхе, који побегну са господарево земље. Тако члан 201. Душанова Законика наређује:

»Меропх ако побегне куда од својега господара у ону земљу или у цареву, где га обреће (нађе) господар његов, да га осмуди и нос му распори и ујемчи да је опет његов, а ништа да му не узме.«

Ова казна примењивана је врло дуго и после пропасте српских држава, и до скоро је постојала у Црној Гори и код околних брдских племена. Муж је имао права непоштеној или неверној жени нос одкинути или је ножем обележити по образу (ферсати).¹⁾ За тај правни обичај у Грбљу наводи леп пример Вук вит. Врчевић у једној пресуди из XIII столећа под насловом: »Правдање два мужа и једне жене у суду Грбаљскоме.«²⁾ Тај правни обичај да се нос откине или да се распори за неверство и блуд врло је раширен код разних народа и племена на земљиној кугли. Он постоји или је постојао код североамеричких Индијанаца, у Полинезији код Само-а, код Јапанаца и Хинеза, код Черкеза на Кавказу, у Конгу код Косанда и Уланда и т. д.³⁾

3. Одсецање ушију. — Ова казна такође је стара и примењивана је код разних народа. По Душановом Законику ова је казна примењивана на себре, који би покушали да држе сабор или скупштину за претрес и одлуке. Пошто је себрима било забрањено држати саборе или скупштине то би онога, који би прекорачио ту забрану, кажњавали тиме, што би му одсекли уши и што би га опалили испод очију. Члан 69. Душанова Законика гласи: »На сабор се себри не могу скупљати. Ко би се нашао да их купи на сабор, одсећи ће му се уши и опалић ће бити испод очију.«

¹⁾ О томе обичају говорио је у своме предавању г. Симо Магавуљ почетком марта ове године у сали универзитета. Писац ових редака, док се бавио 1904 до 1905 године у Петрограду слушао је од једне Црногорке за тај обичај у Црној Гори.

²⁾ Вук вит Врчевић: Народне приповијести и пресуде из живота по Воки Которској, Херцеговини и Црној Гори. Дубровник. 1890. стр. 263—266.

³⁾ А. Н. von Post. II Band. 278.

Код других народа и племена постајала је ова казна и одсецање је део уха, или цело једно ухо, или оба.⁴⁾ У ратним временима врло су често одсецане уши или као казна или као самовоља над побеђенима. Уши су одсецане и као доказ колико је у боју који глава одсекао.

4. Чупање и одсецање језика. — Међу страшне телесне казне, које су могле смрт изазвати, долази чупање језика, јер поред тога што изазива страшне болове силним липтањем крви постаје врло опасна по живот. У ранија времена језик су чупали онима, који су хулили Бога или богове. Ово се чинило с тога, што се мислило: језик је грешан, језик треба да буде и кажњен. Ова казна примењивана је у старом Египту, у Абисинији, у Персији, у Грчкој и код Римљана. Исто тако у средњем веку та је казна била позната Немцима, и они су је примењивали према клеветницима, позната је била и код Пољака. Душанов законик прописује ову казну за онога, који прода хришћанина другој вери уз то комбинована са одсецањем руку (чл. 21). Исто тако по Законику Душановом тражи се ова казна за приставе, који би фалсификовали судске пресуде, уз то долази још и одсецање обе руке (чл. 162).

5. Вађење очију и ослепљење. — О овој казни налазимо трага у Светом Писму. Она је примењивана врло често у Персији и код старих Грка. Отуда је прешло и Римљанима. Код Грка казна ослепљења примењивана је за браколомство, за пљачкање храма и за оне, који су другога ослепили. Исто тако примењивана је ова казна и код Римљана. Тако Помпеј је ослепио једнога солдата, што је осрамотило некаку жену. За време цара Диоклецијана ова врста казне примењивана је над следбеницима Христовим, старајући се при том да се несрећним жртвама зададу што страшнији болови, а не само да им се угаси вид. Гонећи хришћане, несретним жртвама забадали су усијано гвожђе у око, или су им метали негашен креч на око и озго капали љуто сирће. И у другим земљама ослепљење било је казна, која је врло радо примењивана над преступницима. Она је примењивана и код разних племена индијских у Америци, код неких полинезијских племена, за тим у Индији, у Абисинији, у Конгу код Карагва и т. д. Са увођењем римско-византијскога законодавства код нас уведена је и ова казна, али она није тако често примењивана. Душанов Законик тражи, да се крадљивац или допов, који краде, казни тиме што ће се ослепити, особито кад се на делу ухвати (чл. 145). Душанов Законик забрањује *помиловљење* и за разбојника и за крадљивца. То наређује последња алинеја члана 149., која гласи: »сви разбојници и крадљивци да се не помилују, него да се ослепе и обесе.« Исту казну тражи Душанов Законик и за варалице. Члан 165. наређује: »где се нађе ма какав варалица, који људе наводи на превару, лаж и сплетку, да се казни као и

⁴⁾ А. Н. von Post, II. Band. 278.

крадљивац и разбојник“ (то јест да се ослепи као крадљивац, или да се обеси као разбојник). Осим тога Душанов Законик тражи да се пијаница, који удари на кога или посече, или окрвави али не смртно, да му се око извади и рука одсече (чл. 166.).

(наставити се)

Миленко Вукићевић.

ПОУКЕ И УПУТИ

За расправу питања о државини и уживању покретних ствари појединих супружника, кад се између њих води бракоразводна парница, није надлежна полицијска власт, већ суд.

Милева одвојено живећа жена Николе Ђ., бив. полицијског писара, писменом својим од 5. јануара 1905. год. обратила је се начелству округа к... и тражила, да се од њеног мужа Николе одузму и њој предаду све њене ствари, означене у писмену потврђеном код власти среза ужичког 11. августа 1904. год. № 13492., пошто је намерна да прекине даљи брачни живот с њим, услед нечовечног и неверног поступања према њој као свом другу.

Поводом овог тражења, на саслушању од 18. јануара 1905. године, код истог начелства, њен муж Никола изјавио је: да су ствари његова својина, а да је писмено привидно учињено зато, да би избегао плаћање јемственог меничног дуга за пок. Илију Лазаревића, бив. среског начелника. Затим, да не одобрава да се ствари од њега одузимају и жени му Милеви предају још и с тога, што су његова својина и што му на исте даје право уживања § 766. грађанског закона, док је год брак између њега и жене му у сили и важности.

Допуњујући своје тражење од 5. јануара 1905. године, молитељка Милева под 31. мартом поднела је начелству уверење духовне власти од 10. марта 1905. године Бр. 6., из кога се види, да је поднела тужбу за развод брака.

Начелство, ценећи тражење и поднете доказе молиће Милеве, нашло је, да је она потпуно доказала, да су ствари, означене у поднетом писмену, њена својина, те према томе да је Никола у слабијем праву, и да његовој изјави нема места, јер по § 766. грађанског закона муж има право уживати само женин мираз, који је по пропису § 760. истог закона оно имање, које жена мужу донесе ради лакшег живљења, па како овде није тај случај, то је, на основу § 466. грађанског судског поступка решењем својим од 17. априла 1905. године № 3515., одлучило: да се на јемство два грађана, који су, по пропису §§ 828. и 838. грађанског закона, материјално за ствари одговорни, све ствари, означене у поднетом писмену од Николе одузму и до извршности решења на чување предаду његовој одвојено живећој жени Милеви.

Ово решење начелства одобрио је Министар унутрашњих дела.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 11. августа 1906. године № 5153. поништио је решење Министрово са ових разлога:

Полицијска власт, по § 18. грађанског судског поступка, може предузимати извршење на основу извршне пресуде само у случајевима § 465. поменутог поступка. Сем овога, она се може још у случају § 375. а кривичног закона, кад се утврди да је дело застарело, упуштати у оцену питања, који је јачи у праву, па спорно имање оставити у државини јачега, а слабију страну упутити на спор суду. Овде не постоји ни један од тих случајева.

Као што се из акта види, Милева одвојено живећа жена жалиочева тражи спорне ствари, а жалилац се томе противи, наводећи да има право да их ужива докле брак између њих постоји.

Питање, да ли жалилац има на то права, или је дужан да ствари даде жени и ако брак постоји, спорно је, и за расправу истог по чл. 146. Устава надлежан је суд, коме је начелство требало Милеву на спор да упутити.

Са наведеног, Државни Савет нашао је, да су се ненадлежно, и начелство и Министар, који је решење начелства одобрио, упустили у расправу спорног питања, и ако је Министар имао пред собом извршно решење првостепеног к... суда од 26. фебруара 1905. године Бр. 7873., које је жалилац поднео у молби Бр. 6442/1905 г., и по коме је Милеву жену жалиочеву одбио од тражења обуставе на спорне ствари, зато, што жалилац по § 766. грађанског закона има право да ужива те ствари докле брак траје.

При оцени питања о личном праву механисања жене, меродавни су прописи §§ 17. и 20. уредбе о механама, кад за механисање има одобрење свога мужа.

Јулка жена М. М., из Зајечара, молбом својом од 20. априла 1905. године, уз коју је приложила лекарско уверење и уверење суда општине планиничке № 466. 905. г., обратила се начелству округа тимочког и тражила, да јој изда лично механско право.

Решењем од 8. маја 1905. године Бр. 3477., а на основу § 17. уредбе о механама и §§ 14. и 18. додатка исте уредбе, §§ 78., 79. и 86. уредбе о еснафима, као и расписа Министра унутрашњих дела од 2. јула 1863. године ПБр. 4515., а с обзиром на § 109. грађанског закона и §§ 59. и 77. грађанског судског поступка, начелство ју је одбило од тражења, с тога, што нема права, да са својом имаовином може располагати — § 3. трговачког закона.

Ово решење начелства одобрио је Министар унутрашњих дела.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 11. августа 1906. године Бр. 5154. поништио је решење Министрово са ових разлога:

По § 3. трговачког закона, жена удата са саизвођењем свога мужа може трговати, па следствено томе и механисати,

пошто је механисање један вид трговачког посла.

Према овоме, кад је се жалитељица обратила молбом полицијској власти са одобрењем свога мужа да јој се може издати дозвола за механисање — лично механско право, и у прилог овог свог тражења поднела уверење општинско о свом дотадањем владању и занимању, као и уверење о своме здравственом стању, онда је полицијска власт била дужна да ово њено тражење узме у оцену с обзиром на прописе §§ 17. и 20. уредбе о механама, пошто су ови прописи законски имали да послуже полицијској власти као мерило при оцени питања по тражењу жалитељичином да јој се изда дозвола за упражњавање механске радње.

Прописи §§ 14. и 18. додатка к уредби о механама односе се на тражење за упражњавање кафанске радње, и о томе да се сваки кафеџија мора уписати у друштво механџија где ово постоји, те немају никакве везе са тражењем жалитељице, пошто је она тражила дозволу за механску радњу а не кафанску. Сем овога, неумесно је позивање на прописе §§ 78., 79. и 86. уредбе еснафске јер се овим прописима регулише право мајсторских жена за вођење радње. Неумесно је позивање и на прописе §§ 59. и 77. грађанског судског поступка и § 109. грађанског закона, јер се прва два законска прописа односе на питање о заступању парничара пред судом, и трети како је муж глава куће и како је дужан жену издржавати и на сваком месту заступати. Ни један, дакле, од наведених прописа законских нема никакве везе са тражењем жалитељичиним за механисање, те и нема места њиховој примени.

Чиновнику се ни за издржавање одвојено живеће породице без судске пресуде не може вршити обустава из друге половине његове плате.

М. Б., чиновник олд. телеграфа, обратио се Министру грађевина и тражио, да га Министар решењем извести о томе, на основу кога законског прописа, и по чијој молби, благајна од месеца априла 1905. године задржава половину од његове друге половине плате. У исто време молио је, да се благајни нареди да му задржане суме врати, пошто он не пристаје да од друге половине плате ма коме шта даје.

Решењем Министра грађевина од 4. јуна 1905. године ПТБр. 21852. извештен је, да му се поред обустављања прве половине плате за приватне дугове обуставља извесна сума и од друге половине за рачун његово одвојено живеће жене и деце.

Ово своје решење Министар оснива на пропису тач. 1. § 471. грађанског судског поступка и објашњењу Министра правде у акту од 1. марта 1905. године Бр. 2143., које гласи:

„По § 471. грађанског судског поступка чиновнику се не може узабранити — узети у попис — друга половина плате за исплату његових приватних дугова, већ

му иста има остати слободна, ради издржања његовог и његове породице. Али, како жена његова са децом, живи одвојено, а не у његовој кући, то је М. Б., обвезан по реченом законском пропису одвојити сразмерно онолико, колико је за издржавање његове породице потребно.“

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 11. августа 1906. год. Бр. 4344. поништио је ово решење Министра грађевина са ових разлога:

Из акта овог предмета види се, да је суд вароши Београда, на тражење Косаре жене жалиоцехе, решењем од 10. фебруара 1905. год. Бр. 4023., а на основу §§ 401. и 471. грађанског судског поступка, одобрио забрану на половину плате жалиоцехе, а за обезбеду досуђеног издржања њој и деци јој пресудом Апелационог суда Бр. 6080/904. год.

По § 471. тач. 7. поменутог поступка, чиновнику и осталим тамо побројаним службеницима, за дугове не може се задржати више од четвртине плате, а половина само онда ако се повериоци једногодишњим обустављањем не би могли извршити. Другу половину плате не може ни сам чиновник дати у залог, нити се може задржавати, сем случаја из § 58. закона о чиновницима грађанског реда.

И кад је суд на основу тога прописа одобрио забрану само на половину плате, онда је поштанско-телеграфско одељење, по § 471. поменутог поступка, имало ту забрану и да извршује, по реду, који је одређен прописима §§ 381. и 382. истог поступка.

Ну кад је половина плате жалиоцехе оптерећена ранијим обуставама, а жена жалиоцехе хоће да се досуђено издржање обуставља из друге половине плате мимо судског решења, чему се жалилац противи, онда се у овоме случају појављује спорно питање, за расправу кога је надлежан редован суд, по чл. 146. Устава, коме је требало Косару, жену жалиоцеху, и упутити, јер без судске пресуде не може бити предмет извршења друга половина жалиоцехе плате.

Са наведенога, Државни Савет је нашао, да је се Министар ненадлежно упустио у расправу овог спорног питања.

При оцени питања о статусу појединих дужника, меродавни су подаци из оног доба, када је задужење учињено, а не кад се наплата дуга тражи.

За наплату 896 динара дуга са интересом и осталим досудама, колико је Прокон Ђ., бив. бакалин из Лесковца, имао плаћати маси поч. Гавре Т., по осудном решењу првостепеног лесковачког суда од 19. марта 1901. године № 3492, начелник среза лесковачког узео је у попис непокретно имање дужника Прокон, и то кућни плац са кућом.

После извршеног пописа, дужник Прокон, подносићи уверење суда општине лесковачке од 6. новембра 1903. године № 12230, из кога се види, да се занима надничарским радом, представио је, да он према томе и одредењу § 471. грађанског судског поступка, спада сада у ред земљоделца, и да му се као таквоме по за-

кону не може продати кућа с плацем за приватне дугове, — па је молио, да власт предходно донесе своје решење, па тек тада, пошто то решење постане извршно, да приступи даљем раду по овом предмету.

Начелник срески, налазећи да се из уверења неспорног судије лесковачког првостепеног суда од 30. априла 1901. године № 10657. види, да је дужник Прокон под 27. јулом 1888. године Бр. 4388. протоколисао код истог суда бакалску и ђурчијску радњу, те да се, према томе, пошто не подноси никакве противне оворе доказе, благодетење из § 471. грађанског судског поступка на њега, као таквога, не може односити, решењем од 10. јануара 1904. године № 19159/903. год. одлучио је, да се пописано имање дужника Прокон, за наплату овог дуга, изложи продаји, а њему стоји на расположењу право, да противу продаје употреби правно средство.

Ово решење одобрило је начелство округа врањског, а решење овога Министар унутрашњих дела.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је, решење Министрово, из разлога у њему изложених, правилно и саобразно закону, па је с тога одлуком својом од 11. августа 1906. год. Бр. 5167 одбацио жалбу као неумесну. М. В.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

На прагу кривичне неурачунљивости. — Једне зимске ноћи 1904. год. Кирик Љ. у П. удавио је своју жену Александру. Сам је признао, да је жену лишио живота на тај начин, да је пре тога наредио жени, да намести постељу на патосу и да се спреми за брачни сношај, па кад је по његовој жељи она легла доле, он је обема рукама стегне за врат и давио је дотле, док није са свим престала дисати. Кирик је мислио, да ће његова народба наићи на отпор и да ће то дати повода свађи. Ту је свађу он баш и желео, јер је њоме хтео да оправда своје зликовачко дело.

Александра је услед шест порођаја била физички ослабила и из тог је разлога одбијала мужу сношаје, којима јој је он досађивао често и дању и у дане поста, што је вређало њене религиозне осећаје, те је услед свега тога при сваком таквом акту долазило до крупних речи; али те ноћи је баш случајно изостала та свађа, те Кирик ништа није имао у своје оправдање.

У њиховом домаћем животу био је још један разлог распри. Кирик је од неког времена једва што год радио и ни мало се није старао за кућевне потребе.

Александра му је за то пребацивала и тиме побуђивала у њему љутњу. Свој рђав живот покушавао је правдати болешћу. И заиста се пре неколико месеца био десио такав случај, кад је радио са тестером у шуми, једно се дрво срушило и повредило га по глави. Од тада је боловао од јаких болова у глави; противу њих је употребљавао један општи лек,

па кад он није помогао, метао је око главе један гвозден обруч, који је често по читаве дане носио, да би (као што он вели) спречио да му не прсне глава. И поред лечења у болници, болови му нису прошли. Необични начин лечења, који је имао Кирик, дали су повода да буде подвргнут посматрању његове душевне урачунљивости. Стручњаци су дали мишљење, да је Кирик душевно здрав, а означили су да је хипохондрија болест, од које он пати

Порота га је за убиство жене огласила за крива и осуђен је на смрт, али му је та казна у путу милости замењена тешком двадесетогодишњом робијом. Једино би се још могло узети као мотив убиству то, да је се Кирик хтео отрести своје слабе жене за намирење сексуалних потреба, те је убио њу, да би се могао оженити другом, физички јаком женом.

Женска слабост и сујета узрок фалсификату. — Септембра месеца прошле године кривична комора једнога суда у Берлину имала је да донесе пресуду по овоме интересантном спору.

За фалсификат је стајала пред судом Катарина К. рођена фон П., из високе и угледне чиновничке фамилије, рођена 1852. године, удата али раздвојена. Васпитана је строго и мало је имала прилике да стекне шире знање о свету и да упозна људе. Остав дотле неудата, 1900. године остане без родитеља и у исто време постане наследница имања у вредности неких 160.000 марака. Тада упозна једнога загонетнога странца по имену Н., и томе, према њој недостојноме човеку, поклони она велику наклоност, онакву, какву често можемо срести код уседелица. У својој недотупавности веровала је, да ће је тај човек најсигурније волети, ако му као „мираз“ препише на његово име 85.000 марака, преварив њега и државну власт на тај начин, што је приликом ступања у брак поднела фалсификовану крштеницу, у којој је од године 1852. направила 1859. Фалсификат је остао непримећен у почетку, али је она доцније, гоњена грижом савести, признала своје мужу целу ствар. Доцније је Катарину сам муж (који се раздвојио пошто је страшио „мираз“) тужио за то кривично. Пред судом је дело потпуно признала, правдајући своју кривицу да је учинила услед женске слабости и из сујете. Осуђена је на један дан затвора.

Крађа из страсти за имаовином. — Дрводељски калфа Јохан Б. од П. у току 1903. и 1904. године извршио је у католичким црквама осам крађа разних црквених утвари, као што су путири, фигуре Христове, чираци, уоквирене реликвије, свеће. Повац је увек остављао недирнут. Он је био на раду у једној државној радионици, а крађе су извршиване увек у недељне и празничне дане или у време када се не ради у државној радионици; у тим крађама никада није ухваћен на делу. Сем тога извршио је једну крађу у радионицу свога бившег послодавца, одневши том приликом разну дрводељско оруђе и један ценни сат. За ове крађе осуђен је свега на годину и по дана затвора, пошто су му узете у обзир све

ублажавајуће околности. У његовој својини нађени су и други бесумње крадени предмети, међу осталим највише мушког и женског рубља, а и креветског рубља. Све је то, изгледа, годинама купио и чувао.

На саслушању је порицао крађе по црквама; само је признао опасну крађу у радионици свога бившег послодавца и врло се вешто бранио противу свију отежавајућих околности.

У својој младости био је врло религиозан и частан; имао је необичну страст за религиозним утварима, дељао је фигуре светаца и олтаре, а у школи није био особити пријатељ учења. Од 1898. године престао је испуњавати своје религиозне дужности, којима је до тада био тако предан, да је могао служити за пример.

У одбрани је наводио да је све оне религиозне предмете, који су нађени код њега, купио од једнога старинара на А-ском вашару за 30 марака (а права је вредност њихова износила преко 600 марака). Имао је баш тада намеру да се ожени и да оне покриваче са трпеза и убресе из црква употребити као убресе у домаћој употреби. Осталим, пак, религиозним предметима хтео је да украси кућу, мислећи на задовољство своје будуће супруге.

Оптужени је до тада био неосуђиван, а познат као миран, вредан и поштен радник; није имао никаквих порока и са својом надницом од 3.90 марке добро је излазио на крај, па је шта више уштедео неколико стотина марака. У друштво обично није ишао. После дужег посматрања у болници за душевне болести утврђена је његова душевна урачуљивост. Није се могло утврдити, да је ма и један једини украдени предмет продао, и према свему томе изгледа да му је побуда за крађе била само необична радост и страст за сопственошћу ствари, које је држао све лепо поређане у једном великом, добро закључаном орману.

Непоузданост представе о малом размаку времена. — Грос у својој Криминалној Психологији обраћа велику пажњу на чудновати факт, да већина људи нема апсолутно никакву представу о трајању малих размака времена, нарочито о трајању минута, који се тако често помиње. На тај факт судије и иследници мало полажу пажње, и то је до сада у безброј случајева доносило многе забуне. Од знања таквих околности у извесним приликама може често зависити част и слобода окривљенога, као што је то било у овом случају.

Био је један претрес по тужби за дело паљевине. За оптуженога било је најтежа околност та, што је један сведок тврдио, да је оптужени после појаве ватре најмање пет минута гледао кроз прозор и очекивао пожарнике, а није ни покушавао да гаси ватру. Млади бранилац обвинега постави питање сведоку, шта он разуме под пет минута. Државни се тужилац противно стављајући таквога питања, које је, по његовом мишљењу, очевидно било само у цели да збуни сведока. Суд је био у том погледу са свим другога мишљења, и одлучио је, да има места

стављању таквога питања. Кад је тај сведок имао да покаже, кад по његовом мишљењу прођу пет минута времена, на опште изненађење свију присутних изађе то, да је он размак времена од само десет секунда означио као пет минута. И тако се сада нађе у сасвим другој светлости тај тако отежавајући моменат на окривљенога, који се још од почетка истраге бранио тврдећи, да је само један тренутак погледао кроз прозор, чудећи се, што још нема ватрогасаца. Сада је било јасно, да је одбрана окривљенога била истинита, те по тражењу браниоца порота огласи окривљенога за невина.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

На дан 22. пр. м-ца око подне 3—4 непозната лопова обили су кућу Недељка Младеновића, из Црног Врха, и из исте му однели 880 динара у злату (наполеони), 180 динара у новчаницама од по 10 динара, 40 динара у сребру, 25 динара у никлу, 4 талира, 3 златне парике, једну низу од 16 цванцака, две пушке: једна берданка а друга канислара, и један јагаћан. Начелник среза пипавског депешом Бр. 10512. моли све полицијске власти да за крадљивцима и покрађом најживље трагају. УБр. 30955.

Благоје и Сена Вакрачић, који су били у служби код Тоше Борђевића, кафеције код „Урошеве Пивнице“ извршили су своје газди крађу ствари и новаца и побегли. Том су приликом украли 134 наполеондора, 3 златна сата (1 мушки и 2 женски), 2 дијамантска прстена, 1 пар нових платених ципела, 1 свилену блузу, и још неку женску одећу.

Благоје је стар 20 година, висок, носав, у обичном, радничком оделу.

Сена је стара 19 година, средњег раста, у ципаним хаљанима, забрањена марамом, изгледа блесавог.

Са њима је у бегству и њихова мати Петруша, стара 39 година, висока, црномањаста, добро развијена, по народности је Црногорка.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима најживље трагају и о резултату известе Управу града Београда с позивом на Бр. 31243.

Непознати крадљивац поћу између 24. и 25. пр. м-ца извршио је опасну крађу Едуарду Веберу, предузимачу на Чукарици код Београда. Том је приликом украден: 1 златан велики сат (на њему има утисака од зуба), 1 златан ланац са медаљом (на три места оправљан), 1 сребрн сат, 5 златних прстенова са каменовима, 1 пар златних мивђуша и друге неке ствари у вредности 450 динара. Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на крадљивца и покрадене ствари, с тим да у случају проналазка њихова одмах учине шта треба и известе начелника среза врачарскога с позивом на депешу Бр. 10529.

Непознати крадљивци између 20. и 25. пр. м-ца извршили су опасну крађу ствари Павлу Бајићу, банкарну из Београда. Украдене су му ове ствари: 1 велики златан сат (на горњем поклопцу има означено место за мопограм, а доњи је канак рана под прстима).

1 златан двострук, прстенаст ланац, о коме виси један плавкаст камен и 2 грање за женску српску ношњу, које су од сребра са дијамантима. Све су ове ствари биле у својим кутијама, а сат је био и у којој кесници. Препоручује се свима полицијским и општинским властима да за крадљивцима и покрађом најживље трагају и о резултату известе комесара топчилерске полиције с позивом на Бр. 1828.

Милан Настић, коцкар из Велике Дренове, окривљен је код начелника среза расписског за опасну крађу. Милан је стар 19 год., црномањаст, малих прих бркова, лепушкаст, у оделу од шајка, на глави има црн шешир. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за Миланом најживље трагају и пронађеног стражарно упуте поменутом начелнику с позивом на депешу Бр. 16294.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Милорад Јеремић, из Шутапа у срезу качерском, који је на основу чл. 9. закона о јавној безбедности решењем начелства округа рудничког Бр. 6939. путем објаве у „Српским Новинама“ позван да се преда најближој полицијској власти или првостепеном суду, није се у остављеном року пријавио ни једној власти, те га је начелство округа рудничког, решењем Бр. 7057., огласило за хајдука, у смислу чл. 10. и 12. закона о јавној безбедности. Начел-

ство га је уценило са 500 динара, која ће се сума издати ономе лицу, које Милорада ухвати, убије или полицијској власти покаже да она то учини. Ради лакшег проналазка износимо понова фотографију Милорадову из времена када је служио у војној музици. Његов лични опис налази се у 34. броју „Полицијскога Гласника.“

ТРАЖИ СЕ

Борђа Анзића, циганина из Тићевца, тражи начелник среза ражањског, ради извршења једне пресуде над њиме. Пронађенога Борђа ваља упутити поменутом начелнику с позивом на акт Бр. 8016.

ИЗЈАВА УРЕДНИШТВА

Г. **Аксентије Савић**, општински писар, послао нам је, у циљу публиковања, једну „Попуну за општинске писаре,“ којом скреће пажњу својим друговима на одредбе казненог законика, које су изрично или прећутно укинуге специјалним законима. И г. Савића и све оне који се овим важним питањем интересују, упутујемо на 19. и 42. број „Полицијскога Гласника“ од прошле год., у којима је оно детаљно расправљено, а у цванцима: *Кривични Закон* и *„И овет Кривични Закон.“*